

Gertjan van Midden legt tijdens de presentatie van Stichting ECD uit, dat de normvergoeding scholenbouw oorzaak is van inferieure huisvesting en hoge exploitatiekosten.

Gertjan van Midden, PO-raad: "Het wordt tijd dat er echt iets aan het binnenmilieu wordt gedaan"

Het binnenmilieu op scholen begint stilaan de eigenschappen van een hype te vertonen. Iedereen – en dan bedoel ik ook echt iedereen – praat erover. Ouders, directeuren en besturen, gemeenten, provincies, de installatiebranche, GGD'en, de rijksbouwmeester, de ministeries van VROM en OCW en af en toe ook de Tweede Kamer. Wat de PO-raad betreft is de tijd van praten voorbij en wordt het hoog tijd voor actie. Al jarenlang is het bekend dat 80 procent van de scholen in Nederland te maken hebben met een matig tot slecht binnenmilieu. Er zijn vele onderzoeken (nationaal en internationaal) naar gedaan, tientallen oplossingen worden aangereikt.

Gertjan van Midden, PO-raad

Het wordt langzamerhand hoog tijd te zorgen voor een echte verbetering van het binnenmilieu. Een slecht binnenmilieu zorgt immers voor mindere prestaties van leerlingen en leerkrachten. Hierover zijn vele rekensommetjes te maken. Een van die sommetjes leidt tot de conclusie dat kinderen per schooljaar ruim 4 weken aan effectieve onderwijstijd mislopen omdat zij in de loop van de dag steeds minder geconcentreerd raken. In een tijd waarin ook de kwaliteit van het onderwijs – terecht – stevig in de belangstelling staat is dat op zijn minst een trieste vaststelling.

Gevaar van versnippering

De laatste tijd lijkt ook de drang tot scoren de kop op te steken. Sommige provincies scherpen (wellicht gesterkt door de aanstaande miljoenenopbrengst van de verkoop van enkele energiegianten) met vele miljoenen, besturenorganisaties laten zich horen en gemeenten zoeken naar oplossingen. Hoe

goed bedoeld ook, hierin schuilt tevens een groot gevaar. Op de eerste plaats leidt de versnippering van inspanningen en gelden tot een mindere effectiviteit van maatregelen. Op de tweede plaats kan het leiden tot grote verschillen tussen de kwaliteit van het binnenmilieu op scholen in verschillende gemeenten en provincies.

Het kan toch niet de bedoeling zijn dat leerlingen en leerkrachten in – pakweg – Noord Brabant veel betere omstandigheden kennen dan de leerlingen en leerkrachten in – bijvoorbeeld – Zeeland. De enige oplossing is dan ook dat er op landelijk niveau eindelijk forse investeringen worden gedaan om onze 1.6 miljoen kinderen en 170.000 docenten te geven waar ze recht op hebben: namelijk een gezondere werkomgeving. Tot nu toe ziet de overheid het primair onderwijs als een kostenpost in plaats van een investeringssector. Investeringen in het primair

onderwijs leiden tot een betere kwaliteit van het onderwijs als geheel en dragen daarmee zeker ook bij aan de doelstellingen van Nederland als kennis-economie.

Tijd van 'open ramen' is voorbij

Dat is ook de reden waarom de PO-raad, gesteund door vrijwel alle andere organisaties die actief zijn in het primair onderwijs, een oproep aan het kabinet heeft gedaan een bedrag van € 500.000.000,- beschikbaar te stellen. De tijd dat, door sommigen, nog steeds wordt gedacht dat het open zetten van een raam de oplossing is, is echt voorbij. Niet alleen is dat op sommige plaatsen onmogelijk door de ligging van de scholen aan drukke wegen (zie de column van Frits Wolters in Schoolfacilities van februari 2009). Fijnstof en geluidsoverlast maken het open zetten van ramen onmogelijk.

Dit geldt overigens niet alleen voor scholen in de nabijheid van drukke snelwegen en provinciale wegen. Bovendien levert het open zetten van ramen in de winterperiode niet direct een bijdrage aan de evenzeer noodzakelijke beperking van het energieverbruik. De vraag wie verantwoordelijk is voor het binnenmilieu op scholen is ook een veel gestelde. Direct zijn dat gemeenten en schoolbesturen. De gemeenten omdat zij de budgetten voor de bouw beschikbaar stellen en verantwoordelijk zijn voor de handhaving van de bouwregelgeving. Schoolbesturen omdat zij een grote verantwoordelijkheid hebben en voelen voor de leerlingen en het personeel. Daarnaast speelt de zorg voor de kwaliteit van het onderwijs – wellicht de meest primaire taak van schoolbesturen – een belangrijke rol. Zoals hiervoor al is aangegeven heeft de kwaliteit van het

onderwijs óók te maken met een gezonde werkomgeving.

Samenwerken met gemeenten

Met regelmaat komen we op lokaal niveau discussies tegen over de vraag wie voor de kosten van de noodzakelijke aanpassingen moet opdraaien. De discussie in Leiden waarover in dit blad al eerder is geschreven is daar een voorbeeld van. Na de uitspraak van de Raad van State is het gebouw in overleg met het schoolbestuur door een onafhankelijk bureau technisch onderzocht. De resultaten van dit onderzoek zijn met het schoolbestuur besproken en er is gezamenlijk geconstateerd dat het gebouw in technische zin voldoet aan het Bouwbesluit 2003. Wethouder Gerda van den Berg is desalniettemin van mening dat ondanks deze uitkomst, de situatie in de school wel moet worden aangepakt. Uiteindelijk neemt de wethouder daar dus haar verantwoordelijkheid en wordt gezamenlijk naar een oplossing gezocht.

Scholen en gemeenten moeten echter wel in staat worden gesteld om die verantwoordelijkheid waar te maken. En dat is waar de rijksoverheid een belangrijke verantwoordelijkheid heeft. Door te zorgen voor een adequate bekostiging van gemeenten en schoolbesturen kunnen zij ervoor zorgen dat deze ook daadwerkelijk in staat worden gesteld hun verantwoordelijkheid te nemen. Niet alleen door te wijzen op bestaande CO₂ normen maar door op drie niveaus te zorgen voor een goede bekostiging. De onderhandelingen rondom het af te sluiten convenant binnenmilieu – een uitvloeisel van het regeeringsstandpunt uit 2008 – gaan vooral over de concretisering van voldoende financiële middelen. De VNG en de PO-raad trekken wat dat betreft gezamenlijk op.

Tijd voor structurele oplossingen

Op de eerste plaats is er een éénmalige investering noodzakelijk om de bestaande problemen op te lossen. De PO-raad denkt

dat daarvoor een bedrag van ten minste € 500.000.000,- nodig zal zijn. In het licht van de huidige economische crisis kan een snelle subsidieregeling niet alleen – op korte termijn – een belangrijke bijdrage leveren aan een oplossing voor de problemen met het binnenmilieu maar ook voor stevige impuls voor de kwakkelende economie. Een voorbeeld van zo'n "snelle" regeling kennen we nog van de subsidieregeling "praktijkgerichte leeromgeving" van enkele jaren geleden. Een simpele aanvraagprocedure zorgde voor snelle resultaten.

Om te voorkomen dat we over tien jaar dezelfde discussie hebben is het ook noodzakelijk te zorgen dat ook de nieuwe gebouwen beschikken over een goed binnenmilieu. De huidige normen van de VNG – die nog zijn gebaseerd op de oude rijksnormen van voor 1997 – zijn daarvoor onvoldoende. In die normen is bijvoorbeeld slechts rekening gehouden met natuurlijke ventilatie van scholen. Een aanpassing van de uitkering uit het gemeentefonds ligt dan ook voor de hand. Het aanbrengen van gebalanceerde ventilatie in scholen kost bijvoorbeeld naar schatting € 125 per m² boven de huidige bouwnormen, die rond de € 1.400,- per m² liggen.

Tekort van € 24.000 per jaar

Ook de exploitatievergoedingen aan de scholen houden geen rekening met kosten die verband houden met mechanische of gebalanceerde ventilatie. Los daarvan komt de gemiddelde basisschool in Nederland structureel al € 24.000,- per jaar tekort op de materiële exploitatie.

Tot slot zou het goed zijn ook het ambitieniveau aan te passen. In het bouwbesluit wordt uitgegaan van een maximale CO₂ norm van 1200 PPM. Deskundigen zijn het erover eens dat een maximale norm van 1000 PPM eigenlijk noodzakelijk is. Het kosten plaatje komt er dan natuurlijk ook anders uit te zien. ■

Bouworganisatievormen

Balans tussen processturing en risico

Bij nieuwbouw of renovatie van uw onderwijsinstelling verdient de keuze voor een bouworganisatievorm zorg en aandacht. Het is noodzakelijk een gewogen besluit te nemen over factoren die het succes van uw bouwproject bepalen. Bovendien moet uw invloed op het proces gewaarborgd zijn bij elke gekozen bouworganisatievorm. Helaas maken veel opdrachtgevers niet altijd de juiste of een weloverwogen keuze. En dat gaat vaak ten koste van het eindresultaat. Dit is voor Brink Groep aanleiding lunchbijeenkomsten te organiseren, speciaal voor de onderwijssector.

In de bouwwereld wordt een steeds uitgebreide scala aan bouworganisatievormen toegepast. Ook de onderwijssector kiest er vaker voor af te wijken van de traditionele bouworganisatievorm. Naast een samenwerking in een bouwteam zijn ook geïntegreerde contractvormen mogelijk, zoals Design & Build, DBFMO of Engineering & Construct. En steeds meer opdrachtgevers zijn geïnteresseerd in de mogelijkheden van PPS. De keuze voor de juiste bouworganisatievorm vraagt om een vroegtijdige, strategische besluitvorming. Alleen dan kan het ontwikkelproces zo worden ingericht dat (financiële) haalbaarheid, functionaliteit en exploitatie van vastgoed volledig tot hun recht komen.

Interactieve lunchbijeenkomsten

Tijdens de lunchbijeenkomsten wisselen we in een informele sfeer kennis en ervaring met elkaar uit over bouworganisatievormen. Deelnemers krijgen meer begrip voor het afwegingsproces en leren er mee werken. We behandelen cases en in de groepsdiscussies is volop ruimte voor praktische vraagstukken van de aanwezigen.

De volgende punten komen aan bod

- Vroegtijdige aandacht voor de bouworganisatievorm.
- Misverstanden rondom PPS en geïntegreerde contracten.
- Wilt u invloed of beperking van risico's... of allebei?
- Zijn alle bouworganisatie- en contractvormen geschikt voor de scholenbouw?

Doelgroep

- Bestuurders, (vastgoed)managers en facilitair directeurs binnen VO, BVE, HO en WO.
 - Gemeentelijke huisvestingsambtenaren.
- Gezien hun eigen bijzondere omstandigheden, worden VO/BVE en HBO/WO separaat behandeld.

Programma

Dinsdag 7 april 2009 van 12.00 uur - 14.30 uur
Locatie: ROC Eindhoven, speciaal voor VO/BVE/gemeenten
Woensdag 15 april 2009 van 12.00 uur - 14.30 uur
Locatie: Wageningen Universiteit, speciaal voor HO/WO
Donderdag 23 april 2009 van 12.00 uur - 14.30 uur
Locatie: ROC Zadkine Rotterdam, speciaal voor VO/BVE/gemeenten

Kosten en inschrijven

Deelname is kosteloos. U kunt zich aanmelden via www.brinkgroep.nl of door contact op te nemen met Monique Engelen via (0344) 675.813. Om een intensieve en interactieve uitwisseling van kennis en ervaring te garanderen, is een beperkt aantal plaatsen beschikbaar.